

JÄTSKIÄ KYNTTILÄNVALOSSA

Perheen hyvinvointi lapsen näkökulmasta

Elina Oinonen

Opinnäytetyö, kevät 2013

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaali- ja kasvatusalan

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) +

lastentarhanopettajan pätevyys

TIIVISTELMÄ

Oinonen, Elina. Jätökiä kynttilänvalossa. Perheen hyvinvointi lapsen näkökulmasta. Kevät 2013, 34 s., 2 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalian koulutusohjelma, Sosiaali- ja kasvatualan suuntautumisvaihtoehto. Sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan pätevyys.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa lasten omia mielipiteitä perheen hyvinvoinnista sekä parisuhdeongelmien näyttäytymisestä arjessa. Aineisto kerättiin Keski-Suomessa, vanhempiensa kanssa yhdessä asuvilta 4 esikoululaiselta. Luvan haastatteluun sain 6 lapsen vanhemmalta, mutta tutkimustilanteeseen pääsi osallistumaan 4 lasta. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena ryhmähaastatteluna kevään 2013 aikana.

Tutkimustulokset osoittivat, että lapset aistivat hyvin parisuhteen hyvinvoinnin aikuisten käyttäytymisestä sekä toiminnasta toisiaan ja lapsiaan kohtaan. Lapset tulivat surullisiksi ja ärtyneiksi vanhempien nahisteluista ja nauttivat nähdessään vanhempiensa olevan onnellisia yhdessä. Vastauksista pystyi päättelemään, että parisuhteen hyvinvointi ja ongelmien ennaltaehkäisy on lapsien hyvinvoinnille erityisen tärkeää. Oli myös pääteltävissä, että vanhempien hyvinvointi parisuhteessa tuki myös lasten hyvinvointia perheessä.

Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että koko perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia ajatellen, ongelmia tulisi ennaltaehkäistä parisuhteessa jo ennen niiden ilmenemistä.

Asiasanat: lapsuus, parisuhde, perhe, vanhemmuus, kasvat

ABSTRACT OF THESIS

Oinonen, Elina. Ice cream by candlelight: Family problems in the child's point of view 34 p., 2 Appendices. Language: Finnish. Spring 2013. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Social and educational option.

The aim of this study was to survey the children's own opinions on the well-being of the family, as well as marital problems appearances in everyday life. The data were collected from 4 pre-school children resident in Central Finland, who lived with parents. I received permission to interview from parents of six children, but the research situation involved 4 children. The study was conducted as a qualitative group interview in spring 2013.

The results showed that children are very aware of well-being of a relationship as adult behavior and activities to each other and their children. Children were sad and irritated about parents of bickering, and enjoyed seeing their parents to be happy together. It can be concluded from results that relationship well-being, and to prevent problems in the well-being of children is particularly important. Results of research showed that the well-being of the parent's relationship was also supported by the welfare of children in the family.

In conclusion the study could say that the entire family's holistic well-being in mind, the problems should be the prevented in a relationship even before they occur.

Keywords: childhood, relationship, family, parenthood and growing

SISÄLLYS

1 TYÖN LÄHTÖKOHDAT	5
2 PARISUHTEESTA VANHEMMUUTEEN.....	6
2.1 Parisuhteen tila vaikuttaa vanhemmuuden laatuun.....	6
2.1.1 Hyvän parisuhteen vaatimukset.....	7
2.1.2 Suhteen haasteet vaarana ja mahdollisuutena.....	8
2.2 Riittävän hyvä vanhemmuus	9
3 LAPSUUDEN KEHITYS LUO PERUSTAN ELÄMÄÄN	11
4 HOITAMATTOMAT PARISUHDEONGELMAT VAIKUTTAVAT LAPSIIN	13
4.1 Kuinka auttaa lasta vanhempien parisuhdeongelmissa.....	13
4.2 Parisuhdeongelmien vaikutus lasten psyykkiseen hyvinvointiin	14
5 JÄTSKIÄ KYNTTILÄNVALOSSA – TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	16
5.1 Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimustehtävät.....	16
5.2 Tutkimusote ja -menetelmä	16
5.2.1 Tutkimuksen kohderyhmä	17
5.2.2 Aineiston keruu.....	17
5.2.3 Sisällönanalyysi	19
6 ONNELLISTEN VANHEMPIEN LAPSET VOIVAT HYVIN	20
7 YHTEENVETO TUTKIMUKSISTA.....	22
7.1 Aiempi määrällinen tutkimus vanhemmille	22
7.2 Laadullinen tutkimus lapsille	22
8 POHDINTAA	24
8.1 Parisuhteen hyvinvointi on tärkeää lapsille ja vanhemmille	24
8.2 Tutkimuksenteon haasteet ja mahdollisuudet.....	25
8.3 Eettisyys ja luotettavuus tutkimuksessa	27
LÄHTEET.....	29
LIITE 1: Haastattelurunko	32
LIITE 2: Artikkelit	33

1 TYÖN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni aiheena on perheen hyvinvointi lapsen näkökulmasta. Työ perustuu jouluna 2012 valmistuneeseen Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöhöni ”Usko yhteiseen merimatkaan, tutkimus parisuhdeongelmien ennaltaehkäisyn tärkeydestä lapsiperheissä”. Jatkan aiempaa opinnäytetyötä eteenpäin, toiseen ammattikorkeakoulututkintoon valmistuessani, suuresta mielenkiinnosta aihetta kohtaan. Kiinnostuin lapsikeskeisestä näkökulmasta aiempaa opinnäytetyötä tehdessäni ja halusin perehtyä siihen tarkemmin. Huomasin lasten äänen ja ajatuksien jäävät usein taustalle arjessa. Kohdenankin tutkimuksen nyt lapsen äänen kuulemiseen perheen arjen ongelmissa ja niiden ennaltaehkäisyssä. Lapsikeskeinen näkökulma on tärkeä myös tulevassa työssäni varhaiskasvatuksen parissa. Uskon työn tekemisellä olevan myös paljon käytännön hyötyä tulevaisuuden työssäni lasten ja perheiden parissa.

Selvitin aiemmassa opinnäytetyössäni, kuinka tärkeinä parisuhteessa elävät lapsiperheen vanhemmat pitivät parisuhteidensa hyvinvointia ja ongelmien ennaltaehkäisyä. Selvitin myös, kuinka vanhemmat hoitavat parisuhdettaan lapsiperheissä ja mitkä olivat tyypillisimmät ongelmat parisuhteessa lasten ollessa pieniä. Tutkimuksellani halusin saada myös tietoa, kuinka paljon lapsiperheen vanhemmat uskovat parisuhteen hyvinvoinnin vaikuttavan lastensa hyvinvointiin.

Tänä keväänä keräsin empiiristä tietoa 6-vuotiailta molemman vanhempansa kanssa asuvalta lapselta. Haastattelin heitä ryhmässä. Rajasin lapset yhdessä vanhempiensa kanssa asuviin. Peilasin aiemman tutkimuksen vanhemmilta saatuja tuloksia lasten ajatuksiin ja tuntemuksiin perheen arjen hyvinvoinnista ja haasteista. Tutkin myös onko perheen yhteinen ajankäyttö riittävää ja tukeeko parisuhteen hyvinvointi lasten hyvinvointia perheessä.

Tein työhöni liitteeksi artikkelin tutkimustuloksista sekä työn teossa esiin nousseista ajatuksista. Artikkelini on lähetetty luettavaksi Talentian päätoimittajalle ja pyritään julkaisemaan jossakin kasvatusalan ajankohtaisjulkaisussa.

2 PARISUHTEESTA VANHEMMUUTEEN

2.1 Parisuhteen tila vaikuttaa vanhemmuuden laatuun

Tiilikka, Kankkonen ja Suutarla (2006, 4) kiteyttävät parisuhteen olevan kahden aikuisen välinen avunanto- ja yhteistyösopimus, joka elää ja kehittyy elämän myötä. Toimiva parisuhde on yksi ihmisten tärkeimpiä asioita, jota täytyy hoitaa ja vaalia (Tiilikka, Kankkonen & Suutarla 2006, 4). Parisuhteesta puhuttaessa perhe on yhtä lailla yksi yhteiskuntamme peruspilareista. Perheeksi voidaan määritellä yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa elävät tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa. Myös muunlaiset yhdessä asuvat ihmiset voidaan luokitella perheeksi. Sellaisia ovat esimerkiksi jompikumpi vanhemmista lapsineen, avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia. (Tilastokeskus i.a.) Määttän (2000, 145) mukaan perhe on kokonaisuus, jonka jäsenet vaikuttavat vastavuoroisesti toisiinsa ja ovat riippuvaisia toisistaan. Perheen voi määritellä myös täysivaltaiseksi yhteisöksi, jolla on omat rajansa, sääntönsä ja autonomiansa (Saikkala 2011, 26).

Lapsen syntyessä kummallakin vanhemmalla on tärkeä rooli odotusajasta lähtien. Molempien vanhempien osallistuessa perhe-elämän toisiaan tukien yhteenkuuluvuus vahvistuu. Puolisoiden kahdenkeskisten asioiden käsittely lisää kiintymystä ja kumppanuutta, mikä taas on lapsen etu. Tämä väite vahvistaa käsityksen, että vanhempien hyvä suhde on lapsen paras koti. (Rakkauden lahja: piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta 2008, 101–102.)

Parisuhteen tila vaikuttaa vanhemmuuden laatuun. Hyvää vanhemmuutta ja hyvinvoivaa perhettä on hankala toteuttaa jos parisuhde ei toimi. (Väestöliitto 2012 b; Hellsten 2003, 96; Sinkkonen 2012b; Malinen 2011, 47.) Pulkkinen (Salo 2011, 13) uskoo, että kodin ihmissuhteilla on myös suuri merkitys lapsen kasvuun ja kehitykseen. Suotuisissa kotioloissa, kuten säännöllisyydellä ja turvallisuudella, lapsi omaksuu sosiaalisesti vastuullista käyttäytymistä ja varttuu hyvinvoivaksi nuoreksi ja aikuiseksi. Hyvinvoinnin perusta luodaan kodin lämpimistä ihmissuhteista ja kuulumisesta yhteisöön. (Salo 2011, 13.) Itse olen asiasta samaa mieltä ja uskon vanhempien keskinäisen suhteen vaikuttavan lapsen hyvinvointiin. Lapsi oppii vanhemmiltaan, kuinka toista kohdellaan ja miten

ihmisten välinen kanssakäyminen toteutuu. Toisiaan arvostavat ja rakastavat vanhemmat saavat myös toisia ihmisiä arvostavaa jälkikasvua.

Parisuhteen laatua lapsen synnyttyä perheeseen on tutkittu paljon. Kaisa Malinen (2011) tutki Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa tekemässään väitöskirjassaan parisuhdetta pikkulapsiperheessä. Tutkimuksessaan hän keskittyi selvittämään alle kouluikäisten vanhempien parisuhteen laatuun ja hoitamiseen liittyviä asioita. Tutkimukset osoittivat, että tyytyväinen puoliso on usein myös tyytyväinen vanhempi. Tutkimuksista kävi myös ilmi, että lasten rooli on korostunut vanhempien hyvissä parisuhdehetkissä.

2.1.1 Hyvän parisuhteen vaatimukset

Hyvä parisuhde rakentuu kunnioitukselle, luottamukselle, rakkaudelle ja anteeksi antamisen periaatteelle (Hämäläinen 2010, 20). Hyvän parisuhteen kannalta ei pidetä tärkeänä puolisoiden samanlaista sosiaalista taustaa tai sitä, ettei puolisoiden välillä ole erimielisyyksiä. Tärkeimmiksi asioiksi nousevat kyky käsitellä ristiriitoja, samanlaiset elämänarvot sekä avoimuus puhua ja jakaa asioita keskenään. (Paajanen 2003, 20; Määttä 2000, 20.) Toisen kunnioittaminen mahdollistuu vain, kun ihminen kunnioittaa ensin itseään ja omaa elämäänsä. Parisuhteessa tarvitaan nöyryyttä myöntää omat virheet ja kykyä sovittaa teot. Myös anteeksiantaminen toiselle, mutta myös itselle on tärkeää. (Hämäläinen 2010, 20.) Anteeksiantaminen voidaan ilmaista läheisissä ihmissuhteissa myös tekoina ja jopa eleinä. Ihminen joka antaa anteeksi, ilmaisee syvää rakkautta. Ihminen joka saa anteeksi, uskaltaa aloittaa alusta uudelleen. (Rakkauden lahja: piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta 2008, 36.)

Puolisoiden välinen viestintä ja kommunikointi ovat toimivan parisuhteen tärkeimpiä aineksia. Ilman kommunikointia parisuhde ei toimi. Kommunikointi ei ole kuitenkaan helppo laji, koska väärinymmärryksen riski on usein suuri. Joskus viesti on vaikea saada perille niin, että se ymmärrettäisiin, kuten se oli tarkoitus ymmärtää. Joskus on taas hyvin vaikea keskittyä kuulemaan mitä toinen sanoo. Jos negatiivisia viestejä on tullut toiselle turhan usein, toista ei edes haluta kuulla oikein. (Määttä 2000, 100–103.)

Kiireisiissä lapsiperheissä, jossa vanhempien yhteinen aika on vähissä, on arjen lomassa pyrittävä raivaamaan aikaa yhteisille hetkille parisuhteen hyvinvoinnin tukemiseksi. Parisuhteen arkea on hyvä piristää aika-ajoin. Yhdessä koettu ilo on tärkeä osa toimivaa parisuhdetta. (Furman 2003, 15.) Vastuun jakaminen tasapuolisesti molemmille on keino päästä yhteisiin päämääriin. Myös vastavuoroisuuden muistaminen parisuhteen toiminnassa on ensiarvoisen tärkeää. (Aukia 1999, 294.)

2.1.2 Suhteen haasteet vaarana ja mahdollisuutena

Pitkissä parisuhteissa, kysymyksessä sitten avioliitto tai avoliitto, kohdataan ihmissuhteisiin liittyvien luonnollisten kehityskriisien lisäksi myös joskus yllättäviäkin vaikeuksia. Osa kriiseistä on kuitenkin estettävissä, mutta kaikkia kriisejä ei voida estää. Estettävissä ovat esimerkiksi alkoholismi, seksuaaliset ongelmat ja väkivalta. Jälkimmäiseen ryhmään eli yllättäviin kriiseihin kuuluvat esimerkiksi sairaudet ja lapsettomuus (Rakkauden lahja: piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta 2008, 75). Kiiski (2011, 25–26) toteaa tutkimukseensa nojaten, että avioeron syyt ovat nykypäivänä muuttuneet. Usein selkeää syytä eroon ei enää ole. Usein eron syyt johtuvat nykyään puolisoiden heikosta vuorovaikutuksesta. Ne liittyvät nykypäivänä harvemmin raskaimpiin asioihin kuten alkoholismiin, perheväkivaltaan tai uskottomuuteen. (Kiiski 2011, 25–26.)

Rakkaussuhteissa tarvitaan jatkuvasti myönteisiä tunteita, jotka tarjoavat iloa, rauhoittavat ja tekevät tyytyväiseksi. Ongelmana useassa parisuhteessa nykyään ovat läheisyyden ja yhteisen ajan puute. (Rusz 2011, 82.) Tribe ja Stanform (Malinen 2011, 14) sekä Pekkola ja Ruuskanen (Malinen 2011, 14) ovat todenneet, että aikaa jolloin lapset ovat pieniä, ei turhaan kutsuta elämän ruuhkavuosiksi. Ajankäyttötilastojen mukaan kyseinen perhevaihe tuo ajankäytön ongelmia koko perheelle. Takalan (Malinen 2011, 14) mukaan työssäkäyvillä pikkulapsiperheen vanhemmilla on pienempi mahdollisuus vapaa-aikaan kuin muilla ihmisillä. Ei siis ihme, että pikkulasten vanhemmat kokevat aikapulaa itselle kuin parisuhteelleen. (Malinen 2011, 14.)

Koko perhettä koskevia haasteita on useita. Yleisimpiä niistä ovat esimerkiksi fyysinen ja henkinen väkivalta vanhempien välillä. Myös taloudelliset tekijät sekä elämäntapaan liittyvät kasvukivut, kuten työttömyys, voivat tuoda ongelmia parisuhteeseen. (Paa-

janen 2003, 69.) Lapsen psyykkisen terveyden yksi vakavimmista riskitekijöistä on perheväkivalta. Vanhemman rooli turvan ja lohdun lähteenä on väkivaltaperheessä vääristynyt lapsen silmissä. Vanhemman tulisi olla roolimallina ja esimerkkinä riitojen ratkaisussa, ei uhkana lapselle. Väkivaltakokemukset jättävät lapsen voimakkaat jäljet, riippumatta siitä ottaako hän niihin etäisyyttä vai toteuttaako hän itse niitä myöhemmin elämässään. (Broberg, Almquist & Tjus 2005, 76.)

Elämässä vastaan tulevat kriisit ja ongelmat merkitsevät sekä vaaraa epäonnistua, että mahdollisuutta ylittää esteet. Kriisiajat elämässä saattavat mennä joskus ohi ajan kanssa, joskus niihin on panostettava paljon voimavaroja ja aikaa. Kuitenkin yhdessä voitettua vaikeudet lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta parisuhteessa. Samalla voi oppia tuntemaan myös itseään. Näin kumpikin voivat kasvaa myös yksilöinä, mutta yhdessä. (Rakkauden lahja: piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta 2008, 79.)

Auvinen ja Punkka (2008, 2) ovat tutkineet parisuhteen hoitamista pikkulapsiperheessä pro gradu- tutkielmassaan Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksella. Tutkimuksessa parisuhdetta kerrottiin hoidettavan useimmin jatkuvuuden osoittamisella sekä jakamalla vastuuta yhteisistä tehtävistä. Harvimminkin parisuhdetta hoidettiin puhumalla parisuhteesta ja omista tunteista tai tukeutumalla sosiaalisiin verkostoihin.

2.2 Riittävän hyvä vanhemmuus

Kun perheeseen syntyy ensimmäinen lapsi, on kysymys vanhemmuudesta. Vanhemmuutta voidaan määritellä hyvin monin eri tavoin. Vanhemmuus on lapsen lähellä olemista ja hänen kanssaan kasvamista. Vanhemmuus on lapsen hoitamista, auttamista ja opastamista jokapäiväisessä elämässä. Vanhempi myös opettaa lasta elämään, antaa rajat ja kuuntelee häntä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a.) Vanhemmuuteen siirtyminen on myös usein huomattava kriisin ja stressin paikka. Se on yksi aikuiselämän suurimpia identiteetin, roolien, arvojen ja elämäntavoitteiden muutoksia. (Väestöliitto 2012a.) Kasvatuksen todetaan olevan toimintaa, jossa yritetään vaikuttaa toiseen ihmiseen kauaskantoisesti omalla toiminnalla. Kasvatus ja kasvattamatta jättäminen eivät

kummatkaan ole neutraalia toimintaa. Molempiin kuuluu vastuu seurauksista. (Nivala i.a.)

Syntymästä teini-ikään lapsi on henkisesti, fyysisesti, emotionaalisesti kuin taloudellisesti riippuvainen vanhemmistaan. Aikuiset vaikuttavat ratkaisevasti lapsen kehitykseen psyykkisessä, sosiaalisessa kuin moraalisisessakin mielessä. Vanhempien tehtävä on haasteellinen, koska lapsi on haavoittuva. (Rakkauden lahja: piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta 2008, 109.) Kuitenkin helpottavaa on tietää, että vanhemman ei tarvitse olla täydellinen, riittää että he ovat riittävän hyviä. Tämän ”riittävän hyvä vanhempi”-käsitteen toi esiin kiintymyssuhdeteorian luoja Bowlbyn kollega Winnicott. Käsite tarkoittaa sitä, että vähintään yksi hoitaja huolehtii lapsen perustarpeista ja vastaa kohtalaisen herkkätunteisesti lapsen viesteihin. (Broberg, Almqvist & Tjus 2005, 120.)

Lapsen kuuntelemisella on tärkeä merkitys hänen kehitykselleen. Kiireetön yhdessä vietetty aika on perusedellytys hyvälle kasvulle. Lapset tarvitsevat aikaa ja turvallisuutta kasvaakseen ikävaiheensa ja omien edellytystensä mukaisesti. Perheen sisäinen rakkaus, johon kuuluu arkisia tapoja ja yksinkertaisia asioita, kantaa lasta pitkälle tulevaisuuteen. Turvallinen ja hyvä elämä ei vaadi erikoisuuksia eikä erikoisia harrastuksia. Ihan tavallinen elämä riittää lapselle. (Rakkauden lahja: piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta 2008, 109.)

3 LAPSUUDEN KEHITYS LUO PERUSTAN ELÄMÄÄN

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa lapseksi määritellään jokainen alle 18-vuotias henkilö, ellei lapsen soveltuvien lakien mukaan täysi-ikäisyyttä saavuteta aiemmin. Samaan julistukseen on myös lisätty määritelmä ”lapsen kysymättömyydestä henkisesti kuin ruumiillisesti”. Näiden asioiden vuoksi lapsi tarvitsee erityistä suojelua ja huolenpitoa sekä asiallista hoitoa ja huolenpitoa ennen syntymää, kuin sen jälkeenkin. (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989, 7.) Lapsuus on siis monella tapaa tärkeää aikaa. Hyvä on muistaa, että varhaislapsuudessa tapahtuva kehitys on perusta myöhemmin opittaville tiedoille ja taidoille. Alle 3–vuotiaan aivojen muovautuvuus ja alttius uusien asioiden oppimiselle on poikkeuksellisen suuri. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 18.)

Erik H. Eriksonin kehityspsykologisen ajattelun mukaan ihmisen olemassaolo on jokaisella hetkellä riippuvainen kolmesta tapahtumakokonaisuudesta, jotka täydentävät toisiaan. Nämä kolme tapahtumaa ovat biologiset–, psyykkiset–ja yhteisölliset tapahtumat. Biologiset tapahtumat koostuvat elinjärjestelmien jäsentyneestä kokonaisuudesta (sooma), jotka muodostavat fyysisen ruumiin. Psyykkiseksi kokonaisuudeksi kutsutaan yksilön psyykkisiä kokemuksia (psyyyke), jotka organisoituvat minuuden kehittymisen avulla. Ihmisten vastavuoroisuus toisistaan kulttuurisessa kokonaisuudessa luovat yhteisölliset tapahtumat eli eetoksen. (Dunderfelt 2011, 233.)

Eriksonin mukaan elämä voidaan jakaa kahdeksaan kehitysvaiheeseen vastapareineen, joihin kaikkiin sisältyy kehityskriisejä ja -tehtäviä. Kehityshaasteet selvitettyään, voi ihmiselle kehittyä kyseisen vaiheen ominainen perusvoima. Voima merkitsee luottamusta itseensä, mutta myös koko maailmaan. Vaikka haasteet tuovat mukanaan usein myös ahdistusta ja epätoivoa, juuri ne ajavat juuri ponnistelemaan. Vastaparien aiheuttaman jännitteiden selvitettyään ihminen kehittyy vaiheesta toiseen. (Lehtovirta & Peltola 2012, 110–111.)

Vauvaiän (ensimmäinen ikävuosi) kehitystehtävänä on perustuottamuksen syntyminen. Tällöin lapselle on erityisen tärkeää, että lapsi saa vanhemmiltaan kokemuksen olevansa turvassa. Turvallisuuden kokemus syntyy perushuolenpidosta kuten läheisyydestä ja

lämmöstä. Se luo toivoa tulevaan. Jos perustarpeet eivät tule täytetyiksi, syntyy lapselle epäluottamus elämää kohtaan. Tämä voi johtaa traagiseen itsensä käpertymiseen ja pahimmillaan jopa lapsuuden autismiin. (Dunderfelt 2011, 239.)

Kiintymyssuhdeteorian luoneen John Bowlbyn (1969, 1979) mukaan lapsen ja hoitajan suhteen tulee olla vastavuoroinen (Nurmi ym. 2006, 30). Hoitajan kiintymykseen liittyy vahva tunneside, mutta myös halu hoivata lasta. Kiinnittymällä hoitajaansa lapsi taas saa ravintoa ja turvaa. Vuorovaikutuksen vastatessa lapsen tarpeisiin, hän pikkuhiljaa kiintyy hoitajaansa myös tunnetasolla. Kun perusturvallisuus on taattu, vauvalle jää voimavaroja myös ympäristön tutkimiseen sekä uuden oppimiseen. (Nurmi ym. 2006, 30.)

Varhaislapsuuden aikana (toinen ja kolmas ikävuosi) yksilöllisyys herää ja itsenäisyyden tunteen perusta muodostuu lapsen mielessä. Tämä monimutkainen vuorovaikutussuhde yksilön ja ympäristön välillä voi synnyttää myös häpeää tai epäilyjä omasta pahuudesta tai huonoudesta. Lapselle on hyväksi saada kokeilla monenlaisia asioita, mutta varoa vaatimasta häneltä liikaa itsenäisiä valintoja. Tämän ikäkauden persoonallisuuden perusvoimana on tahto. Se on vapaata toimintaa ja itsensä kontrolloimista huolimatta epäilystä ja häpeästä, joka on voinut iskostua lapseen tässä ikäkaudessa. (Dunderfelt 2011, 239.) Vanhempien täytyy olla lujia suojellakseen lasta hänen omaa kehittymätöntä arvostelukykyyään sekä kyvyttömyyttään vastaan, pitää kiinni ja hellittää tarvittaessa viisaasti (Lehtovirta & Peltola 2012, 112).

Kolmannesta kuudenteen ikävuoteen ympäristön normeja ja sääntöjä sekä käyttäytymistapoja sisäistetään lapsen elämässä. Niistä muodostuu leikki-ikänsä psyykkiset rakenteet. Tällöin kehitystehtävänä on aloitteellisuus vastakohtanaan syyllisyys. Ilon ja mielikuvituksen avulla leikeissään hän kohtaa myös aggressiivisiä ja seksuaalissävyytteisiä tunteita ja viettilylykkeitä. (Dunderfelt 2011, 237 – 238.) Tämän vaiheen vaarana Eriksonin mukaan on syyllisyydentunne päämääristä, joita lapsi suunnittelee sekä teoista, joita hän panee alulle ilossaan lisääntyneestä liikkumis- ja ajattelukyvyystään (Lehtovirta & Peltola 2012, 112).

4 HOITAMATTOMAT PARISUHDEONGELMAT VAIKUTTAVAT LAPSIIN

4.1 Kuinka auttaa lasta vanhempien parisuhdeongelmissa

Huomatessa vanhempana tai kasvattajana, että kotona on ollut jo pidemmän ajan riitaisaa, lapsen kanssa tilanteesta keskustelu on järkevää. Lapsi tekee hyvin helposti riitailanteesta omat tulkintansa ja tällöin häntä ei saa jättää yksin ongelmineen. (Salmi 2012, 35.) Vanhempia tulisi tukea ongelmissa, pyrkimyksenä ratkaista keskinäiset erimielisyydet. Jatkuvat riidat ovat lapsille kaikkein haitallisimpia. (Sinkkonen 2012a, 182.) Jos riitojen ratkaisu ei ole mahdollista, lapselle on aina painotettava, että aikuiset ottavat vastuun riidoistaan ja hakevat tarvittaessa apua. Tämä tieto jo yleensä helpottaa lasta. Lapsen tehtävä on keskittyä omaan kasvuun ja kehitykseen, ei vanhemmista huolehtimiseen. (Salmi 2012, 35.)

Kriisin aikana lapsi tarvitsee läheisyyttä, turvaa ja hellyyttä aikuiselta. Lapsen arjen pitäminen mahdollisimman tasapainoisena ja säännöllisenä luo myös turvaa pienelle ihmiselle. Lapsien havainnointikyky ja kuuntelutaito on erityisen tarkka ja lapset tietävät enemmän kuin aikuiset uskovatkaan. (Salmi 2012, 35.) Koska oikea tieto on turvallisen kiintymyssuhteen peruspilari, on lapsille kerrottava asioista rehellisesti ja avoimesti. (Sinkkonen 2012a, 182.) Lapsen kanssa ei tarvitse pelätä puhua asiasta ikätasoisella tavalla, menemättä kuitenkaan yksityiskohtiin esimerkiksi riitojen syistä. Kertomalla asioista rehellisesti, ja kysymällä lapsen ajatuksia sekä kokemuksia tilanteesta, luodaan vastavuoroinen suhde. Lapselle on hyvä kertoa, että riidat eivät johdu hänestä, vaan molemmat vanhemmat rakastavat häntä suuresti. (Salmi 2012, 35.)

Jos vanhemmilla on riitoja, se vaikuttaa myös lapseen ärtymyksenä ja kiukkuna. Vastuullisena aikuisena sen sietäminen on tärkeää. (Salmi 2012, 35.) Jos vanhempi ei siihen pysty, on lapselle annettava mahdollisuus purkaa ärtymyksenä, surunsa tai kiukkunsa jollekin toiselle turvalliselle aikuiselle, johon hän luottaa (Sinkkonen 2012a, 182). Vastuun siirtäminen pois lapsen hartioilta on tärkeää. Lapselle kerrotaan vanhempienhuolehtivan omista asioistaan. Vanhempien riitatilanteessa lapselle on hyvä kertoa, että vanhemmat yrittävät päästä sopuun ja antaa lapselle esimerkki rakentavasta riitailanteesta. Eri mieltä voi olla asioista, ilman tunteiden hallinnan menetystä. Tärkeää on

lapselle nähdä myös sovinnon hetkiä ja oppia, että erimielisyyksistä voidaan päästä eteenpäin. Jos omat keinot eivät enää riitä, vastuulliset vanhemmat hakevat apua. (Salmi 2012, 35.) Apua on saatavilla esimerkiksi Väestöliitosta tai seurakunnan Perheasiain neuvottelukeskuksesta.

4.2 Parisuhdeongelmien vaikutus lasten psyykkiseen hyvinvointiin

Sirpa Salo tutki väitöskirjassaan (2011) parisuhdeongelmia ja lasten psyykkistä hyvinvointia aiemman lisensiaattityönsä pohjalta. Hänen väitöskirjansa nimi oli Parisuhdeongelmat ja lapsen psyykinen hyvinvointi: kaksi tutkimusnäkökulmaa. Työssään hän osoitti, mitä voidaan tehdä lasten hyvinvoinnin edistämiseksi ainoastaan vanhempien kanssa parisuhdekontekstissa työskentelemällä. Tutkimuksen tärkeimmäksi merkitykseksi nousi esiin huomio, että vanhemmat voivat tukea lastensa psyykkistä hyvinvointia omalla toiminnallaan riitelystä huolimatta. Tutkimus osoitti myös, että työntekijän kanssa ongelmien pohtiminen voi auttaa vanhempia tukemaan lastensa hyvinvointia ja korjaamaan jo syntyneitä ongelmia. Työskentely työntekijän kanssa saattaa auttaa myös muuttamaan perheen vuorovaikutusta vähemmän kuormittavaksi. Työntekijän kannalta tutkimus osoitti, että parisuhdeongelmista kärsivien vanhempien kanssa työskennellessä lapset on syytä ottaa aina puheeksi. Tämä vaikuttaa lasten hyvinvointia edistäen, mutta myös parisuhteen ongelmia ratkaisten.

Tärkeitä tutkimustuloksia on ilmennyt useammassa tutkimuksessa parisuhdeongelmien yhteyksistä suoraan lasten psyykkiseen hyvinvointiin. Parke (Salo 2011, 25–26) on todennut tutkimuksissaan, että parisuhteen toimivuus on yhteydessä lasten selviytymiseen ja sopeutumiseen elämässä. Cambell, Parke, Davies ja Cummings sekä Emery ynnä muut (Salo 2011, 25–26) ovat todenneet tutkimuksissaan, että epäsopeutus ja ongelmat näkyvät lapsissa muun muassa epäsosiaalisena käyttäytymisenä, sisäisenä ahdistuksena ja kaverisuhteiden ongelmina. Cuin, Congerin ja Lorenzin (Salo 2011, 25–26) tekemä tutkimus osoitti, että vanhempien ongelmien määrän lisääntyessä, ongelmat lisääntyivät myös lapsilla. Lohduttava tieto kuitenkin oli, että parisuhdeongelmien väheneminen näkyi myös lasten ongelmien vähenemisenä. (Salo 2011, 25–26.)

Salo (2011, 26) kertoo tutkimuksessaan (Fincham, Grych & Osborne 1994; Burman 1995; O’Leary & Vidair 2005), että parisuhteen ongelmat vaikuttavat lasten psyykkiseen hyvinvointiin muun muassa vanhemmuuden laadun ja sen muuntumisen kautta. Vaikeudet johtavat epäjohdonmukaiseen käyttäytymiseen säännöissä, odotuksissa ja kurinpidossa lasta kohtaan. Erimielisyydet johtavat kasvatuskäytäntöjen muuttumiseen ja kurinpito muuttuu ankarammaksi. Nämä altistavat lasta käyttäytymisongelmille. Davies & Cummings (1994) sekä Parke (2004) ovat todenneet, että vanhempien väliset vakavat ja jatkuvat parisuhdeongelmat vähentävät heidän kykyään olla emotionaalisesti läsnä ja reagoida sensitiivisesti ja stabiilisti lapsen tarpeisiin. Tämä on kiintymyssuhde-teorian mukaan juuri oleellinen tekijä turvallisen vanhempi–lapsi-suhteen kehittymiselle. (Salo 2011, 26, 28.)

Avioerot ovat yleisiä koko läntisessä maailmassa. Niiden vaikutusta myös lasten kehitykseen on tutkittu. Ruotsissa tehty laaja rekisteritutkimus osoittaa, että avioero on voimakas riskitekijä lapsen kehitykselle. Cummings, Davies & Campell (2001) ovat todenneet, että psykopatologian pitkän aikavälin kehittymisen kannalta oleellista on lasten ja vanhempien välinen suhde ennen eroa, sen aikana ja jälkeen (Broberg, Almquist & Tjus 2005, 77). Oleellista ei ole itse ero. Jos vanhemmat osaavat asettaa eronsa jälkeen etusijalle huolenpidon lapsistaan ja jättämään taakseen koston menneistä vääryyksistä, ei avioero merkitse lainkaan riskiä psykopatologian kehittymiselle. (Broberg, Almquist & Tjus 2005, 77.)

Tutkimuksessaan Davies & Cummings (1994) ovat myös todistaneet, että vaikka vanhemmilla esiintyisi ristiriitoja, suurimmalle osalle lapsista ei synny käyttäytymis- tai sopeutumisongelmia. Jokaisessa parisuhteessa on välillä ristiriitoja ja se on normaalia. Ratkaisevaa lasten kannalta on se, kuinka ristiriidat ratkotaan. Jos konfliktit ovat voimakkaita, huonosti ratkaistuja ja suoraan lasta koskevia, saattaa niillä olla epäsuotuisia vaikutuksia lapsen käyttäytymiseen. Tällöin lapsi saattaa itse pyrkiä puuttumaan riitaan. Verbaalisen tai fyysisen aggression kohdistuessa myös lapseen, saattaa vahinkoa syntyä monella tavalla. Kuitenkin on muistettava, että useinkin toistuvilla konflikteilla Grychin & Finchamin (1990) mielestä, jotka eivät kohdistu lapseen ja jotka ratkaistaan rakentavasti ilman aggressiota, ei ole todettu olevan negatiivisia vaikutuksia lapsen kasvuun tai kehitykseen. (Salo 2011, 28 – 29.)

5 JÄTSKIÄ KYNTTILÄNVALOSSA – TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tarkoitus, tavoitteet ja tutkimustehtävät

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa perheen ja parisuhteiden arkea lapsiperheissä lasten näkökulmasta. Tavoitteena tutkimuksessa oli saada lasten ääni kuuluviin perhettä koskevissa arjen ongelmissa ja niiden ennaltaehkäisykeinoissa. Peilasin aiemmista tutkimuksesta saatuja tuloksia sekä tutkimusongelmia tässä jatkotutkimuksessa uudesta lapsikeskeisestä näkökulmasta.

Tutkimustehtävät olivat:

- Miltä arjen haasteet tuntuvat lapsista? Millä tavoin lapset huomaavat ne?
- Onko lasten mielestä perheillä tarpeeksi yhteistä aikaa?
- Tukeeko hyvä parisuhde lasten hyvinvointia?

5.2 Tutkimusote ja -menetelmä

Opinnäytetyöni oli keväällä 2012 kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus standardoidun kyselyn menetelmällä. Keräsin primääriaineistoni Webropol-kyselylomakkeella. Keväällä 2013 tekemäni jatkotutkimus aiheesta oli kvalitatiivinen eli laadullinen haastattelututkimus, teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin. Laadullinen tutkimus pyrkii kuvaamaan ilmiötä tai tapahtumaa, antamaan teoreettisen vastauksen jollekin ilmiölle tai pyrkii ymmärtämään tiettyä toimintaa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85). Se toteutettiin ryhmähaastattelun keinoin. Käytin haastattelua tutkimusmenetelmänä muun muassa sen joustavuuden vuoksi. Varsinkin lasten kanssa työskennellessä on erittäin tärkeää, että kysymyksiä on mahdollista toistaa, oikaista tai selventää. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73) Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin haastattelun lisäksi haastatelijan havainnointia sekä aiempaan opinnäytetyöhöni perustuvaa tutkimustietoa.

5.2.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Aiemmassa tutkimuksessani tutkimusaineistoni perusjoukko koostui Palokassa asuvien lapsiperheiden vanhemmista, jotka elivät parisuhteessa. Nyt keväällä 2013 tekemäni jatkotutkimuksen kohderyhmä koostui esikoululaisista lapsista, jotka täydensivät aieman tutkimuksen saamiani vastauksia omilla mielipiteillään. Otos oli valittu tarkoin, looginen päättelykyky ja puheen ymmärtäminen ja -tuottaminen huomioon ottaen, juuri esikouluryhmäksi.

Valitsin otoskooksi tarkemmin yhden keskikokoisen yksityisen päiväkodin esikoulu-ryhmän, jossa haastattelin kaikki luvan saaneet ja haastatteluhetkellä paikalla olleet. Luvan sain 6 lapsen, kahden tytön ja neljän pojan vanhemmalta. Haastatteluhetkellä paikalla oli 4 lasta, kahden lapsen ollessa poissa. Poikia oli kolme ja tyttöjä yksi. Haastateltavat lapset asuivat kaikki biologisen äitinsä ja isänsä kanssa yhteisessä taloudessa. Rajasin tutkimuksen koskevan vain parisuhteessa elävien vanhempien lapsia.

Ajatuksena otoskokoa valitessani oli ajatus, että yksityisessä toistuu yleinen. Hirsjärven ynnä muiden (2009) mukaan tutkittaessa yksityistä tapausta kyllin tarkasti, saadaan näkyviin se, mikä ilmiössä on merkittävää. Se toistuu usein myös tarkasteltaessa ilmiötä yleisemmällä tasolla. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei tehdä kuitenkaan päätelmiä yleistävyyttä ajatellen. Tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 181–182.). From & Koppinen (2012, 23) tarkentavat, että tullakseen kuulluksi lapsi tarvitsee lähelleen aikuista, joka on valmis aktiiviseen kuuntelemiseen. Se on eläytyvää ja empaattista läsnäoloa ja toisen merkitysmailmaan paneutumista. Aktiivinen kuuntelu ja lasten aito ymmärtäminen oli juuri tarkoituksenani tutkimuksessa lapsille. Tästä syystä keskityin kuuntelemaan tutkimuksessani lapsia kaikin aistein ja osoitin olevani kiinnostunut lapsien sanomisista.

5.2.2 Aineiston keruu

Tein tutkimukseni keväällä 2012 verkkokyselynä Palokan alueseudun netisivuilla. Tätä ennen laadin motiivointikirjeen tutkimukseen osallistumisesta, joka jaettiin perhekerhoissa kävijöille. Uutta jatkotutkimusta tehdessä keräsin aineistoni haastattelemalla esikouluikäisiä lapsia ryhmässä. Ryhmähaastattelu on erityisen hyvä tilanteessa, jossa

haastateltavat saattavat arastella haastattelua, kuten lasten kanssa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 211). Ennen ryhmähaastattelun tekemistä kysyin luvan jokaisen haastateltavan vanhemmalta ja kerroin heille mihin vastauksia käytetään. Sain myös tutkimusluvan päiväkodin johtajalta kirjallisesti tammikuun 2013 aikana.

Toteutin ryhmähaastattelun päiväkodin tiloissa, esikouluun ennalta sovittuna aikana. Ryhmähaastattelu oli rauhallisessa huoneessa, jonne osallistuivat vain luvan saaneet paikallaolijat. Työskentelen itse samassa päiväkodissa, joten haastateltavat olivat minulle entuudestaan tuttuja. Se loi turvallisuutta lapsille. Aloitin haastattelun pohjustamalla aihetta ja lukemalla Väestöliiton kirjan ”Kallistuva talo”, joka kertoo lapsen kokemuksen vanhempien parisuhdeongelmista. Kirja on tehty materiaaliksi vanhemmille käsitellä parisuhteen ongelmia perheessä lapsen kanssa. Tämän jälkeen kysyin tutkittavien halukkuuden osallistua tutkimukseen. Kerroin myös heidän vanhempiansa antaneen luvan haastatteluun. Näytin heille tutkimusluvut. Samalla kerroin tutkittaville, miksi tein haastattelun. Annoin sen jälkeen ohjeistusta muun muassa äänenkäyttöön liittyen, koska nauhoitin haastattelun. Rungon haastattelusta (liite 1.) laadin etukäteen, joka antoi suuntaviivat keskustelun kululle.

Ryhmähaastattelu äänitettiin kännykällä ja videoitiin kameralla. Toimiessani näin helpon tulosten analysointia ja lisäksi luotettavuutta tutkimukseeni. Taltioinnin etuna on myös se, että havainnoija on vapaa keskustelemaan tutkittavien kanssa ja vapaa kirjoittamisesta tilanteesta. Näin myös tulokset ovat helppo purkaa tarkasti ja yksityiskohtaisesti kuuntelemalla. Havainnoimalla voidaan myös monipuolistaa tutkittavasta ilmiöstä saatua tietoa, kertovat Tuomi & Sarajärvi (2009, 81). Ongelmaksi nousi videoinnissa muistikortin loppuminen kesken kaiken, mutta onneksi kännykkätaltiointi onnistui. Äänitetiedostoa ei vaan saatu siirrettyä kännykästä tietokoneelle, joten materiaali on yhä kännykkäni sisällä. Kirjasin kuitenkin pääpiirteittäin vastauksia keskustelun lomassa myös paperille, jos äänittämisessä olisi tapahtunut jotain arvaamatonta.

Haastattelutilanne meni mielestäni kohtuullisen hyvin. Tutkimuksen alussa keskittymisen tuotti lapsille vaikeuksia, mutta kirjan lukeminen oli hyvä valinta alustamaan haastattelu. Se rauhoitti lapsia ja sai heidät miettimään omia kokemuksiaan peilaten kirjan tapahtumiin. Varsinaisen kyselyn aloitettuni lapset vastasivat innokkaasti kysytyihin kysymyksiin ja asennoituvat luontevasti toisten lasten vastauksiin. Jokainen uskalsi olla

oma itsensä eikä kukaan matkinut vastauksissa toisiaan. Haastattelu kesti noin 40 minuuttia. Lopussa lasten keskittymiskyky alkoi hiipua ja se näkyi rauhattomuutena. Nopeutin tästä syystä hieman viimeisen kysymyksen läpikäyntiä saaden tarpeelliset vastaukset.

5.2.3 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Se on yksityinen metodi, mutta myös samalla väljä teoreettinen ja liitettävä kehys erilaisissa analyysikokonaisuuksissa. Useimmat laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat sisällönanalyysiin, jos sillä tarkoitetaan kirjoitettujen, nähtyjen tai kuultujen sisältöjen analyysiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.)

Analyysin toteuttaminen etenee aiheen rajauksen jälkeen aineiston litterointina tai koodaamisena. Tämän jälkeen aineisto luokitellaan, teemoitetaan tai tyypitellään. Luokittelu on yksinkertaisin aineiston järjestämisen muoto, kun taas teemoittelussa painottuu mitä kustakin teemasta on sanottu. Tyypittelyssä taas tiivistetään ja ryhmitetään aineisto tietyiksi tyypeiksi eli joukko tiettyä teemaa koskevia näkemyksiä yleistetään. Tämän vaiheen jälkeen aineistosta kirjoitetaan yhteenveto. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92.)

Analyysiä voidaan tehdä kolmella eri tavoin; teorialähtöisesti, aineistolähtöisesti tai teoriaohjaavasti. Aineistolähtöisessä analyysissä pyritään luomaan aineistosta teoreettinen kokonaisuus. Aikaisemmalla teorialla, havainnoilla tai tiedoilla tutkittavasta ilmiöstä ei ole mitään tekemistä toteuttamisen tai lopputuloksen kanssa. Teorialähtöisessä analyysissä taas kuvaillaan joku tietty teoria ja sen mukaan määritellään tutkimuksessa käytettävät käsitteet. Tutkittava ilmiö määritellään jonkin jo tunnetun teorian mukaisesti. Analyysi voi olla myös teoriaohjaava. Siinä on teoreettisia kytkentöjä, mutta ne eivät pohjaudu suoraan teoriaan. Analyysistä on tunnistettavissa aikaisempi tieto ja sen vaikutus, mutta merkitys ei ole teoriaa testaava, pikemminkin uusia ajatuksia aukova. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 95 – 99.)

6 ONNELLISTEN VANHEMPIEN LAPSET VOIVAT HYVIN

Tutkimustulokset osoittavat, että lapset huomaavat tarkasti ovatko vanhemmat parisuhteessaan onnellisia. Lasten mielestä vanhempien käyttäytyminen toisiaan sekä perhettä kohtaan ilmentää parisuhdetyytyväisyyden, mutta myös arjen haasteet. Vanhempien onnellisuuden lapset huomaavat muun muassa ”halailusta ja pussailusta” sekä siitä, että ”ne syö kynttilänvalossa jätskiä”. Vanhempien sopu ja onnellisuus peilautuvat myös lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin positiivisesti. Lasten mielestä se on ”kiva tunne” ja joskus jopa ”hassua”, kun he näkevät vanhemmat onnellisina ja nauttivan toistensa seurasta.

Tuloksista tulee selville, että kiire ja väsymys vanhemmille ovat lapsien mielestä arjessa tyypillistä. Poimin arjen haasteista juuri spesifisti nämä asiat, koska ne nousivat esille aiemmassa tutkimuksessa vanhemmilta. Kiireisinä ja väsyneinä vanhemmat eivät jaksakaan tehdä arjen askareita ja suuttuvat usein puolisolleen, mutta myös lapsilleen perheessä. Väsymys ja kiire aiheuttavat kinaa ja stressiä kaikkien perheenjäsenten kesken, luoden arkeen kireyttä. Tämä näkyy erityisesti vanhempien pinnan kiristymisenä ja vapaapäivien lepäilyinä. ”Väsyneinä ne ei jaksakaan tehdä mitään, ne vaan makaa sängyssä.” Jokainen haastateltava kertoo, kuinka ”kiire ärsyttää” ja saa vanhemmat käyttäytymään epätyypillisesti arjessa. Tämä vaikuttaa suoranaisesti myös lapsiin. ”Pitää syödä nopeasti” ja ”pitää herätä nopeasti, kun isällä on kiire töihin”. Lapsien mielestä vanhemmat ”eivät jaksakaan tehdä väsyneinä mitään” ja tällöin ne ”huutaa ja suuttuu helposti”. Eräs haastateltava pohtii, että ”musta tuntuu, että kun äiti alkaa huutaa, se on väsynyt...” Arjen haasteet, kuten väsymys ja kiire, eivät tunnu mukavilta lasten mielestä. Ne vaikuttavat koko perheen toimintaan negatiivisesti. Tutkimuksesta ilmenee, että lapset nauttivat kiireettömistä aamuista ja hyväntuulisista vanhemmista, jotka jaksavat arjessa paremmin myös lapsiaan.

Tutkittavat ovat myös kuulleet vanhempien kinastelevan joskus. Tämä saa heidät pohtimaan onko syy heidän. Vanhempien riidat tulevat esille käytännön tilanteissa, jossa lapset ovat osallisena. ”Silloin musta tuntuu, että mä olen tehnyt jotain väärin.” Vastauksista tulee esiin myös lasten negatiiviset tunteet vanhempien kinasteluun ja kiistelyyn liittyen. Lasten mielestä kinastelu vanhempien välillä on ”ärsyttävää” ja ”tulee huono

tunne”. Eräs vastaaja totesi kaverin vanhempien eron olleen surullista, koska se on tuottanut tuskaa hänen kaverilleen. Eräs vastaaja toteaa, että menee nukkumaan kuullessaan vanhempien kiistelevän. Eräs vastaaja kertoo, että ”onneksi ne kiistelee yleensä autossa”. Vanhempien kinastelun kuuleminen tuo lapsille rauhattomuutta ja ahdistuneisuutta.

Perheet tekevät tulosten mukaan tarpeeksi koko perheen yhteisiä asioita. Kaikki vastaajat osaavat kertoa joitain koko perheen yhteisiä ajanviettotapoja. Vastaajat ovat sitä mieltä, että yhteistä aikaa on tarpeeksi. Perheet harrastavat yhdessä liikuntaa ulkona tai pelaavat yhdessä pelejä sisällä. Lasten mielestä ulkona syöminen todetaan mukavaksi yhdessäoloksi, kuten ”hampparilla käynti”. Tutkimuksessa ilmenee, että myös rakkaiden ja tuttujen ihmisten vierailu kotona todettiin voimavaraksi. ”Se on hauskaa, kun mummu ja pappa tulee aina niiku silleen, ku on saunapäivä!” Eräs vastaaja kertoo, että ”yhdessä tekeminen on mukavaa, kun kukaan ei kiistele silloin”. Yhteinen aika tuntuu lasten mielestä ”kivalta” sekä ”hyvältä ja rauhalliselta”.

7 YHTEENVETO TUTKIMUKSISTA

7.1 Aiempi määrällinen tutkimus vanhemmille

Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että hyvinvointi parisuhteessa on tärkeää. Vastaukset tukevat myös teoriaa, että hyvä parisuhde tukee lasten hyvinvointia. Parisuhteen laatu ja toimivuus tukee hyvinvoivaa perhettä ja hyvää vanhemmuutta (Väestöliitto 2012b; Hellsten 2003, 96; Sinkkonen 2012b).

Aiemmassa tutkimuksessa parisuhdetta hoidettiin pääsääntöisesti kotitöillä ja lastenhoidolla, mutta tärkeäksi nousi myös avoimuus, omien tunteiden ja ajatusten esilletuominen sekä myönteisyys parisuhteessa. Hyvä parisuhdehan koostuu avoimuudesta puhua ja jakaa asioita keskenään (Paajanen 2003, 38; Määttä 2000). Kuitenkin tässä vastauksessa tutkimustulokset olivat osittain eriävät Auvisen ja Punkan (2008) tutkimustuloksiin verrattuna. Heidän tutkimuksessaan tuli ilmi, että perheissä ei käytetä usein omien tunteiden puhumista parisuhteen hoitokeinona.

Ennaltaehkäisyn tärkeys parisuhteen hoidossa nousi esille tutkimuksessa vanhemmille. Lähes kaikki vastanneet olivat sitä mieltä, että ongelmia tulisi ennaltaehkäistä parisuhteessa ennen niiden syntymistä. Tutkimukseen osallistujat ennaltaehkäisivät ongelmiaan huomioimalla toisensa arjessa sekä olemalla avoimia ja keskustelevia suhteessa. Myös hellyydellä ja rakkaudenosoituksilla oli tärkeä rooli parisuhdeongelmien ennaltaehkäisyssä. Parisuhdeongelmien ennaltaehkäisyä oli myös arjen asioiden ja kodin töiden tasapuolinen teko.

7.2 Laadullinen tutkimus lapsille

Lapset aistivat perheen sisällä tapahtuvat asiat tarkoin. Vanhempien välinen sopu tai epäsopu aistitaan vanhempien tekemisistä, sanomisista ja käyttäytymisestä lapsia kohtaan. Tutkimuksen lapset kertovat usein kokevansa itse olevansa syyllisiä vanhempien epäsopuun, vaikka eivät tunteitaan vanhemmille kerrokaan. Arjen haasteet, kuten väsymys ja kiire perheessä, tuntuvat lapsista kuluttavilta. Lapsia koskettavat erityisesti van-

hempien kiire tehdä asioita. Kireä ilmapiiri vaikuttaa lasten arkeen. Vanhempien ollessa väsyneitä lapset eivät myöskään saa tarvitsemaansa huomiota vanhemmilta. Väsymys vaikuttaa vanhempien vireystasoon ja arjen asioiden hoitamiseen. Väsyneinä vanhemmat eivät jaksakaan tehdä asioita lastensa kanssa samalla tavalla, kuin virkeinä jaksaisivat. Tämä tuntuu lapsista kurjalta. Kiire taas vaikuttaa päivärytmin nopeutumiseen sekä vuorovaikutuksen heikkenemiseen lasten kuin puolisonkin kanssa. Nämä kaikki tuntuvat lapsista hankalilta käsittää ja vaikuttavat heidänkin toimintaansa negatiivisesti.

Positiivisena puolena tuotakoon esiin, että lapset huomaavat myös tarkasti vanhempien välisen onnellisuuden. Tämä taas tuntuu lapsista hyvältä ja vaikuttaa myös heidän toimintaansa positiivisesti. Joku lapsista jopa hieman kadehtii vanhempien välistä yhteistä aikaa ja toivoo saavansa itsekin osansa siitä. Tässä tutkimuksessa tulee hyvin selkeästi myös esiin, että vastaajat ovat tyytyväisiä perheen yhteisen ajan määrään. Heidän mielestään koko perhe viettää tarpeeksi aikaa yhdessä kotona, liikkuen ulkona tai harrastuen. Myös sukulaisten vierailut ja yhteiset reissut koko perheen voimin luovat positiivista tunnelmaa lapsille.

Yhtenä tärkeimmistä tutkimuskysymyksistäni oli tutkia lapsilta tukeeko hyvä parisuhde heidän hyvinvointia perheessä. Tässä tutkimuksessa nousee esiin sama huomio, kuin aiemmassa tutkimuksessa vanhemmille, että hyvä parisuhde tukee selkeästi lasten hyvinvointia perheessä. Haastattelututkimuksen vastauksista lapsille on pääteltävissä selkeästi se, että lasten nähdessä ja aistiessa vanhempien parisuhteen voivan hyvin heilläkin oli hyvä olla. Onnellisilla vanhemmilla on siis usein myös hyvinvoivia lapsia.

8 POHDINTAA

8.1 Parisuhteen hyvinvointi on tärkeää lapsille ja vanhemmille

Tutkimustulokset osoittavat selkeästi sen, että parisuhteen hyvinvointi on tärkeää lapsille sekä vanhemmille. Tähän vaikuttaa paljon perheen yhdessä vietetty aika, mutta myös vanhempien yhteinen ajankäyttö. Roxburgh (Malinen 2011, 53) toteaa yhteneviä tuloksia tutkimuksessaan. Hänen mukaansa vanhempien elämä on kiireistä ja he toivoisivat saavansa olla enemmän yhdessä puolisonsa kanssa kahdestaan. (Malinen 2011, 53.) Teoriatietoon viitaten, psykoterapeutti Rusz (2011, 304) painottaa myös tärkeänä asiana parisuhteen hyvinvoinnille parisuhteen yhteistä aikaa puolisojen kesken. Laadullisessa tutkimuksessa lapsille käy ilmi, että vastaajien vanhemmat hoitavat parisuhdettaan yhteisellä ajalla. Tämä on jo ennaltaehkäisevää perhetyötä, niin lasten kuin vanhempienkin näkökulmasta.

Arkiset askareet ja normaali perheen yhteinen aika ovat tärkeitä niin parisuhteelle kuin lapsillekin. Perheen ja vanhempien aitoa yhdessäolon tärkeyttä ei voi ylikorostaa. Dainton ja Stafford (Malinen 2011, 53) ovat tutkineet myös asiaa. Olennaista ei ole, mitä yhdessä tehdään, kuhan vain aikaa yhdessäoloon löytyy. Yhdessäolo itsessään jo palkitsee. (Malinen 2011, 53). Sama huomio tuli ilmi myös tutkimuksessa lapsille. Lasten mielestä ” yhdessäolo tuntuu hyvältä” ja ” silloin perheessä vallitsee rauha, eikä kukaan riitele”.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli myös selvittää ongelmien ennaltaehkäisyn tärkeyttä lapsen näkökulmasta. Vastauksista voi todeta, että vastaajat kokevat vanhempien riidat negatiivisina asioina ja vanhempien hyvän olon parisuhteessa positiivisena, myönteisenä kokemuksena itselleen. Näitä tuloksia analysoiden, voi tehdä johtopäätöksen, että lastenkin mielestä ongelmien ennaltaehkäisy on erittäin suotavaa parisuhteessa. Aiempien vanhemmilta saatujen tulosten valossa voi myös sanoa, että ennaltaehkäisy ongelmien synnyssä on tärkeää parisuhteen kannalta. Aiempaan Malisen (2011, 54–55) tutkimukseen vedoten voidaan viitata, että niissä parisuhteissa, jossa suhdetta hoidetaan aktiivisesti, koetaan paljon positiivisia ja vähän negatiivisia puolia. Tuloksesta voidaan-

kin päätellä, että parisuhteen hoitamista voidaan käyttää ennaltaehkäisyyn, korjaamiseen sekä vahvuuksien ylläpitämiseen. (Malinen 2011, 54–55.)

Tutkimuksessa esiin nousi myös asia, joka koski parisuhdetilanteen vaikutusta lapsen hyvinvointiin. Aiemman survey-tutkimuksen aikuiset vastaajat olivat sitä mieltä, että hyvä tilanne parisuhteessa vaikuttaa suotuisasti lasten hyvinvointiin. Saman tulokseen pääsin myös laadullisessa tutkimuksessa lapsille. Vanhempien hyvä olo parisuhteessa vaikuttaa vanhempien käyttäytymiseen ja näin myös lapsiin. Jos olet onnellinen vanhempi, kylvät hyvää oloa myös lapsiisi. Tällöin voit paremmin ja jaksat arjen vastoinkäymisiä. Heikko parisuhdetilanne näkyy vastaavasti myös lasten hyvinvoinnin vajeena perheessä. Tätä tulosta puoltavat myös alan asiantuntijat ja tutkijat (Sinkkonen 2012b; Salo 2011, 25–26). Parisuhteen hoitamisen merkityksen nostan esille näkyvästi myös artikkelissani (liite 2.). Molemmat tekemäni tutkimukset osoittavat yhdessä, että parisuhteen hyvinvointi kuvastaa vahvasti lasten hyvinvointiin arjessa.

Jatkotutkimusehdotuksena ehdotan laajempaa tutkimusta ala-asteikäisille esimerkiksi Webropol-kyselyn muodossa. Heiltä voisi kysyä samoihin aihepiireihin liittyviä kysymyksiä kuin tässäkin tutkimuksessa mutta hieman tarkemmin, heidän ikätasoonsa suhteuttaen. Isompien lasten vastauksia voisi vertailla esikouluikäisten lasten vastauksiin ja pohtia mahdollisia syitä eroavaisuuksille, jos niitä ilmenisi. Toisena jatkotutkimusideana voisikin pohtia millä perheen tai jopa koko yhteiskunnan uusilla keinoilla koko perheen yhteistä, mutta myös parisuhteen kahdenkeskistä aikaa saataisiin lisättyä. Nykyajan vaativa elämä vie voimia vanhemmuudesta ja parisuhteesta. Vanhemmuuden ja hyvinvoivan parisuhteen rooli lapsen ollessa pieni on tärkeä. Jo tästäkin syystä parisuhdeongelmien ennaltaehkäisy on tärkeää jo ennen ongelmien ilmenemistä.

8.2 Tutkimuksenteon haasteet ja mahdollisuudet

Tein tämän tutkimuksen lapsille, koska lapsen ääni on yhtä tärkeä kuin aikuisen. Haastattelutilanne oli itselleni mahdollisuus kohdata lapset aidosti kuunnellen. Lapsen ääni jää usein aikuisten mielipiteiden ja toiminnan varjoon. Meidän aikuisten on tärkeää oppia kuuntelemaan lapsiamme kuulemisen sijaan. Aikuisten tulee huomata, kuinka tärkeä

ää lapselle itselleen on saada ääni ja mielipiteet kuuluviin. Liian moni lapsi jää arjessa kuulematta tai näkemättä.

Olen tyytyväinen valitessani haastattelutavaksi ryhmähaastattelun. Aihe oli haastateltaville arka ja ehkä jollekin myös vaikeasti kerrottava aihe. Ryhmässä tuttujen lasten ympäröimänä kaikilla oli mahdollisuus turvalliseen, avoimeen ja tasapuoliseen kerrontaan omaehtoisesti. Työni samassa päiväkodissa mahdollisti haastattelun tekemisen tutuille lapsille, heille tutussa ympäristössä. Oma työrooli toi varmuutta haastattelutilanteeseen ja lasten kanssa työskentelyyn. Toisaalta se saattoi olla myös haittaava tekijä. Tuntemattoman haastattelijan kanssa tilanne olisi voinut sujua vieläkin paremmin ja tällöin vieras haastattelija olisi saattanut tuoda etäisyyttä tilanteeseen. Tutulle haastattelijalle on helppo ilmaista esimerkiksi pitkästyvänsä. Lapsille tuli selvittää alkuun tarkasti, miksi teen haastattelun ja mihin sitä käytän. Näin he ymmärsivät tilanteen käyttötarkoituksen oikein ja pystyivät orientoitumaan tilanteeseen vaaditulla tavalla.

Olen tyytyväinen kokonaisuudessaan sekä haastattelutilanteen että koko opinnäytetyöprosessin sujumiseen. Sain hyvät tulokset ja opin uutta haastattelun pitämisestä lapsille. Työrooliin ja opiskelijan rooliin sopeutuminen ei ollut helppoa prosessin aikana. Se on vaatinut itseltä joustoa, sitkeyttä ja periksi antamattomuutta. Olen oppinut koko opinnäytetyöprosessin aikana itsestäni ja jaksamisestani paljon uutta. Olen tyytyväinen ollessani taas yhtä kokemusta rikkaampi ja tämän ansiosta tiedän, mitä seuraavalla kerralla tulee tehdä toisin.

Kaikki vanhemmat ja varhaiskasvatuksessa työskentelevät haluavat varmasti perheiden olemassa oleviin ja kasvaviin ongelmiin kestäviä ratkaisuja. Tähän tärkeä työkalu, muiden työkalujen joukossa, on perheen pienemmät ja heidän äänensä kuuntelu. Lapsilähtöinen ja aito läsnäolo kasvattaa itseensä luottavia tulevaisuuden aikuisia. Itsetunnolla ja oman kuvan muokkautumisella on tärkeä merkitys myös lapsen tulevalle kehitykselle. Tutkimukseen tuloksiin peilaten voinkin todeta, että pienen ihmisen neuvot ovat usein äärimmäisen viisaita ja käyttökelpoisia. Toivon, että tutkimus on avannut vanhempien ja ammattikasvattajien silmiä lapsilähtöisempään toimintaan ja lisännyt tietoa lapsen äänen tärkeydestä aikuisten maailmassa.

8.3 Eettisyys ja luotettavuus tutkimuksessa

Tutkimusprosessiin liittyy monia eettisiä kysymyksiä, jotka tutkijan on huomioitava. Tutkijan omalla vastuulla on eettisten perusteiden tunteminen ja niiden mukaan toimiminen. Eettisesti hyvä tutkimus vaatii hyvän tieteellisen käytännön noudattamista. Lähtökohtana tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen. Jokaisen on itse saatava päättää osallistumisestaan tutkimukseen. (Hirsjärvi ym. 2010, 23, 25.)

Eettisten periaatteiden noudattaminen on itselleni tärkeää. Nyt opiskellessani Diakissa, jo koulun arvopohjaan sekä koulutusohjelmien luonteen vuoksi, eettisyyden kunnioittaminen kulkee myös opinnäytetyössä luonnollisesti mukana. Kysytyäni tutkimusluvan päiväkodilta, kysyin jokaiselta esikoululaisen vanhemmalta luvan henkilökohtaisesti heidän lapsensa tutkimukseen osallistumiseen. Vielä ennen tutkimustilanteen alkua kerroin lapsille heidän vanhempiansa antaneen luvan tutkimuksen tekoon ja tiedustelin myös heidän henkilökohtaista mielipidettä tutkimukseen osallistumiseen. Kerroin myös ikätason huomioiden mitä ja miksi teen tutkimuksen. Eettisyys huomioiden kysely toteutettiin täysin anonymisti, vastaajien yksityisyyttä sekä vastausvapautta kunnioittaen. Anonymiteetin säilyminen on mielestäni erittäin merkittävä osa tutkimuksen tekoa, jotta saan tutkimukseeni luotettavia vastauksia. Tutkimusmateriaali kyselytilanteesta tuhoetaan työn valmistuttua.

Työn luotettavuuteen ja tulosten pohdintaan vaikuttavat luonnollisesti lasten antamat vastaukset. Lapset eivät yleensä anna sosiaalisesti suotavia vastauksia ja he ovat aitoja. Tämä puoltaa tutkimuksen luotettavuutta. Haastateltavat olivat tasa-arvoisia, eikä kukaan dominoinut haastattelussa. Tietenkin haastattelijan tunteminen entuudestaan oli positiivinen luottamustekijä tutkittaville. Tulosten luotettavuuteen vaikutti myös tutkijan havainnointi ja pääasioiden kirjaaminen tutkimustilanteessa. Kuitenkin on mainittava, että luotettavuuteen vaikutti alentavasti myös pieni otosmäärä. Kaikki tutkimushetkellä paikalla olleet ja luvan saaneet haastateltiin. Ikävä kyllä aika ja resurssit eivät riittäneet poissaolijoiden erilliseen haastatteluun. Näistä syistä haastattelu jäi yhteen kertaan ja haastateltavia oli lopulta neljä lasta. Tutkimuksen luotettavuustekijöihin vaikutti varmasti myös haastattelijan kokemattomuus laadullisen tutkimuksen tekoon ja lasten motivaation hiipuminen hieman haastattelutilanteen lopussa.

Tutkimus- ja kehittämistyöntekijän etiikka näkyy tutkimuksen teossa monessa aisassa. Se näkyi tutkimuksessani muu muassa sopimusten noudattamisena ja tutkimuksen sovituisissa sisällöissä pysymisenä (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 12). Olen noudattanut sovittuja aikatauluja eettisten periaatteiden mukaan niin koulun, kun työelämäyhteistyötahonikin kanssa tutkimukseni suhteen. Mielestäni se kuuluu etiikan lisäksi myös hyviin käytötapoihin. Pietarinen (2002, 60.) painottaa myös tutkijan aitoa kiinnostusta tiedon hankkimista kohtaan sekä alaan tunnollista paneutumista, jotta informaatio olisi luotettavaa. Olen toiminut koko opinnäytetyöprosessin ajan tunnollisesti ja aidon kiinnostuneesti etsien informaatiota ja hakien ohjausta tarvittaessa. Suuntana minulla on ollut luotettava ja valmis opinnäytetyö, josta voin olla tulevaisuudessa ylpeä.

LÄHTEET

- Aukia, Pekka 1999. Parisuhde kukkimaan. Helsinki: Kirjapaja.
- Auvinen, Maarit & Punkka, Päivi 2008. Parisuhteen hoitaminen pikkulasten vanhemmilla. Jyväskylän yliopisto. Psykologian laitos. Pro gradu-työ.
- Broberg, Anders; Almquist, Kjerstin & Tjus, Tomas 2005. Kliininen lapsipsykologia. Helsinki: Edita.
- Diakonia ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Tampere: Juvenes.
- Dunderfelt, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOY pro Oy.
- From, Kristine & Koppinen, Marja-Leena 2012. Menossa mukana. Tukea tarvitsevan lapsen ja nuoren toiminnallinen osallistuminen. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Furman, Ben & Katja 2003. Parisuhteen keittokirja. Seitsemän ateriaa rakkauden ravitsemiseksi. Helsinki: Tammi.
- Hellsten, Tommy 2003. Vanhemmuus: vastuullista vallankäyttöä. Helsinki: Kirjapaja.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15–16. painos. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, Pekka 2010. Hyvä parisuhde. Helsinki: Minerva.
- Kiiski, Jouko 2011. Suomalainen avioero 2000-luvun alussa. Miksi avioliitto puretaan, miten ero koetaan ja miten siitä selviydytään? Joensuun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Väitöstyö.
- Lehtovirta, Marjatta & Peltola, Leena 2012. Ihminen mielessä. Psykologian perusteet lähihoitajille. Helsinki: Edita.
- Malinen, Kaisa 2011. Parisuhde pikkulapsiperheessä. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Väitöstyö.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a. Vanhempainnetti. Viitattu 18.1.2012.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/nain_syntyy_hyvia_vanhempia/ Tuloste tekijän hallussa.
- Määttä, Kaarina 2000. Kestävä parisuhde. Helsinki: WSOY.

Nivala, Elina i.a. Uskallammeko kasvattaa? Lapsiasiavaltuutettu.

<http://www.lapsiasia.fi/nyt/kolumni/kirjoitus/-/view/1522500>. Tuloste tekijän hallussa.

Nurmi, Jari-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.

Paajanen, Pirjo 2003. Parisuhde koetuksella. Käsitteitä parisuhteesta ja sen purkautumisesta. Väestöliiton Perhebarometri 2003. Katsauksia E 17/2003. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos.

Pietarinen, Juhani 2002. Eettiset perusvaatimukset tutkimustyössä. Teoksessa Karjalainen, Sakari; Launis, Veikko; Pelkonen, Risto & Pietarinen, Juhani (toim.) Tutkijan eettiset valinnat. Tampere: Tammer-Paino, 58–69.

Rakkauden lahja: piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta. 2008. Helsinki: Kirjapaja.

Rusz, Eva 2011. Suhdekoodit. 6 avainta parempaan parisuhteeseen ja seksielämään. Helsinki: Minerva.

Saikkala, Annele 2011. Perheen pelisäännöt: hyvän perhe-elämän käsikirja. Helsinki: Minerva.

Salmi, Anna 2012. Kallistuva talo. Helsinki: Väestöliitto ry.

Salo, Sirpa 2011. Parisuhdeongelmat ja lapsen psyykinen hyvinvointi: kaksi tutkimusnäkökulmaa. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Väitöstyö.

Sinkkonen, Jari 2012a. Kiintymyssuhtenäkökulma vanhempien avo- tai avioeroon. Teoksessa Sinkkonen, Jari & Kalland, Miriam (toim.). Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. 1.– 2. painos. Helsinki: WSOY pro, 173 – 182.

Sinkkonen, Jari 2012b. Luento teemasta ”Mihin lapsi tarvitsee perhettä?” Diakoniapäivät 5.10.2012. Kuopio.

Tiilikka, Leena; Kankkonen, Marjo & Suutarla, Anna 2006. Pieni parisuhdekoulu. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Tulostettu 21.12.2011.
www.mll.fi/@Bin/11644143/JKK_Parisuhde_TK_pieni.pdf.

Tilastokeskus i.a. Perheen määritelmä. Viitattu 18.1.2012.

www.stat.fi/meta/kas/perhe.html Tuloste tekijän hallussa.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.

Väestöliitto 2012a. Vanhemmuus tuo mukanaan myös stressiä. Viitattu 8.1. 2012.

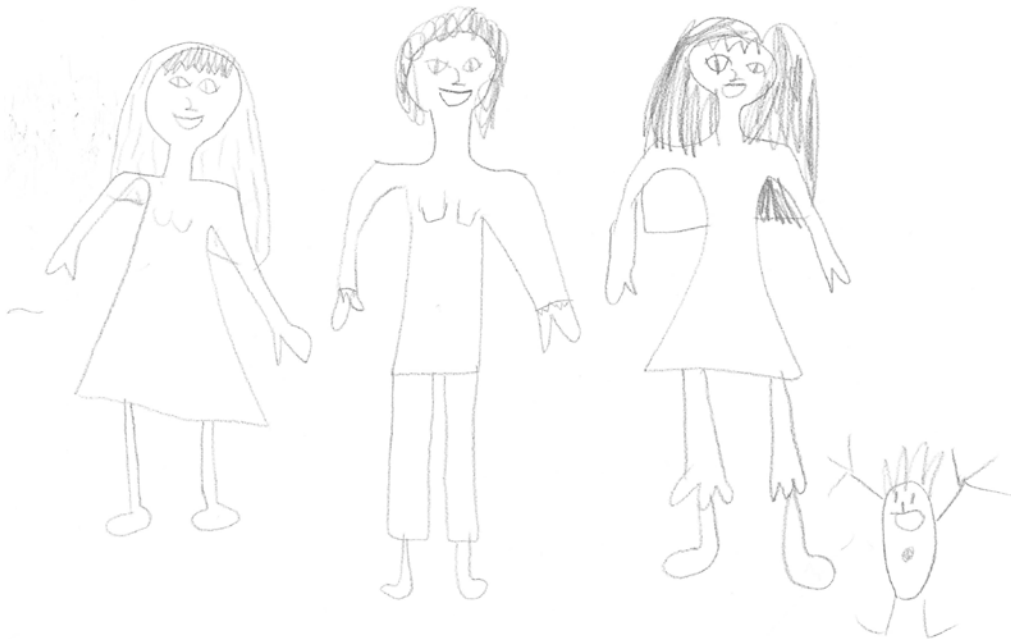
http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/parista_perheeksi/vanhemmuuden_vaikeus/ Tuloste tekijän hallussa.

Väestöliitto 2012b. Tahdolla ja taidolla -parisuhdeohjelma. Viitattu 2.10.2012.

http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/parisuhdetietoa-ammattilaisille/tietoa_parisuhdeammattilaisille/tahdolla-ja-aidolla-parisuhdeoh/

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989. UNICEF. Viitattu 17.4.2012.

http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/LOS_A5fi.pdf

Kuva 1. Erään tutkittavan lapsen piirros omasta perheestään

LIITE 1: Haastattelurunko

1. Mistä tiedätte, että vanhempanne ovat onnellisia? Miltä se tuntuu?
2. Mistä tiedätte, että vanhempanne ovat väsyneitä? Käyttäytyvätkö he jollain tietyllä tavalla?
3. Mistä tiedätte, että vanhempanne ovat kiireisiä?
4. Olette varmasti kuulleet vanhempienne kinastelevan joskus? Miltä se tuntuu?
5. Mitä teette perheen kanssa yhdessä? Miltä sellainen tuntuu? Teettekö tarpeeksi yhdessä asioita perheen kanssa?

LIITE 2: Artikkelit

HOIDA PARISUHDETTASI - KYLVÄT HYVÄÄ OLOA MYÖS LAPSIISI

Tutkin sosionomi sekä diakoni- ja lastentarhanopettajaopintoihini liittyen kahdessa eri tutkimuksessa vanhempien sekä lasten näkökulmia parisuhdeongelmiin sekä niiden hoitoon ja ennaltaehkäisyyn liittyen. Tutkimuksiin osallistui yhteensä 36 vanhempaa ja 4 lasta. Tutkimustulokset osoittivat selkeästi sen, että parisuhteen hyvinvointi on tärkeää lapsille sekä vanhemmille. Itse uskon myös, että parisuhteen hyvinvointi on koko perheen etu. Tähän vaikuttaa paljon perheen yhdessä vietetty aika, mutta myös pariskuntien kahden kesken saatu aika toisilleen. Dainton ja Stafford (Malinen 2011, 53) toteavat tutkimuksessaan, että ei ole olennaista mitä yhdessä tehdään, kuhan vain aikaa yhdessä-oloon löytyy. Yhdessäolo itsessään jo palkitsee. (Malinen 2011, 53). Yhdessäolo tuntuu ”kivalta” ja ”hyvältä ja rauhalliselta”, kertoo eräs haastateltu lapsi.

Tutkimustulokset esikouluikäisille Keski-Suomessa osoittivat, että lapset huomaavat tarkasti ovatko vanhemmat parisuhteessaan onnellisia. Vaikka tämä ei uutta tietoa vanhemmuuteen toisikaan, huomattavaa oli myös todeta, että parisuhteen vointi kuvastuu suoraan myös lasten vointiin perheessä. Tämä on seikka, jonka jokaisen parisuhteessa elävän lapsiperheen vanhemman tulisi muistaa huomioida alati vaativammaksi muuttuvassa arjessaan. Helppoa? No ei varmasti ole, mutta parisuhdeongelmien ennaltaehkäisy tulee aina halvemmaksi kuin pitkälle päässeen ongelman hoito.

Haastatellessani lapsia, esiin nousi tärkeitä seikkoja. Lapset kokivat vanhempiensa riidat negatiivisina asioina ja vanhempien hyvän olon parisuhteessaan myönteisinä kokemuksina itselleen. Näitä tuloksia analysoiden, voisi tehdä johtopäätöksen, että lastenkin mielestä ongelmien ennaltaehkäisy olisi suotavaa parisuhteessa. Vanhempien hyvä olo parisuhteessa vaikuttaa heidän käyttäytymiseensä ja samalla myös lapsiin. Onnellinen vanhempi kylvää hyvää oloa lapsiin. Ikävä kyllä, heikko parisuhdetilanne näkyy vastavasti myös lasten hyvinvoinnin vajeena perheessä. Tätä tulosta puoltavat myös alan asiantuntijat ja tutkijat (Sinkkonen 2012; Salo 2011, 25–26).

Tästä intoutuneena me kaikki pikkulasten vanhemmat aloitamme tänä päivänä parisuh-
teemme kuntoremontin. Huomioimme sen toisen, paremman puoliskomme, arjessa
vaikka pienellä kehulla. Aloitamme alkuun esimerkiksi kiinnittämällä huomiota arkisiin
pieniin asioihin kuten kuinka puhumme toiselle, mitä teemme tai jätämme tekemättä.
Annamme väsyneelle kotiäidille omaa aikaa tai teemme yhdessä kerrankin jotain kivaa,
koko perheen voimin. Tämä kaikki on parisuhteemme, mutta myös lastemme vuoksi.
Tutkimusten mukaan lasten aistiessa ja nähdessä vanhempiansa parisuhteen voivan hy-
vin, on heilläkin hyvä olla. Erään lapsen sanoin ”Yhdessä tekeminen tuntuu mukavalta,
kun kukaan ei kiistele silloin!” Eikö parisuhteen hyvinvointi ole tässä valossa hu-
mionarvoinen ja merkillepantava asia? Lapset kun ovat yhteiskuntamme toivo ja tule-
vaisuus.

Elina Oinonen

Sosionomi (AMK) + diakoni

Sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajaopiskelija

Diakonia-ammattikorkeakoulu

elina.oinonen@student.diak.fi

Artikkelin lähteet

Malinen, Kaisa 2011. Parisuhde pikkulapsiperheessä. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskun-
tatieteellinen tiedekunta. Väitöstyö.

Salo, Sirpa 2011. Parisuhdeongelmat ja lapsen psyykinen hyvinvointi: kaksi tutkimus-
näkökulmaa. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta.
Väitöstyö.

Sinkkonen, Jari 2012. Luento teemasta ”Mihin lapsi tarvitsee perhettä?” Diakoniapäivät
5.10.2012. Kuopio.